

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA 3 (P3)

NYENYANYANA/NYENYANKULU 2012

TIMARAKA: 100

NKARHI: tiawara ti $2\frac{1}{2}$

Papila leri ri na 6 wa tipheji.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:
XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana (50)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha (30)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma (20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge xin'wana na xin'wana.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele u kunguhata (Xik. Mepe wa miehleketo/xifaniso/chati ya nkhlukelano/maritonkulu, swin'. swin'.), hlela no hlayisisa ntirho. Nkunguhato wu fanele wu kombisiwa loko U NGA SI SUNGULA xitsalwana.
6. Mikunguhato hinkwayo yi fanele yi kombisiwa. U tsundzuxiwa ku endla nkhwati wo hingakanya eka mikunguhato hinkwayo.
7. U tsundzuxiwa ku heta kwalomu ka 80 wa timinete eka XIYENGE XA A, 40 wa timinete eka XIYENGE XA B na 30 wa timinete eka XIYENGE XA C.
8. Nombora nhlamulo yin'wana na yin'wana tanihi leswi tihlokomhaka ti nga nomborisiwa xiswona eka phepha ra swivutiso.
9. Nyika nhlamulo yin'wana na yin'wana nhlokomhaka leyi yi faneleke.
LEMUKA: Nhlokomhaka yi nga tekeriwi enhlokweni loko ku hlayiwa ntsengo wa marito.
10. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka), u landzelela milawu leyi faneleke ya mapeletelo, mahikahatelo na mavumbelo ya swivulwa.

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA

XIVUTISO XA 1

SWILETELO:

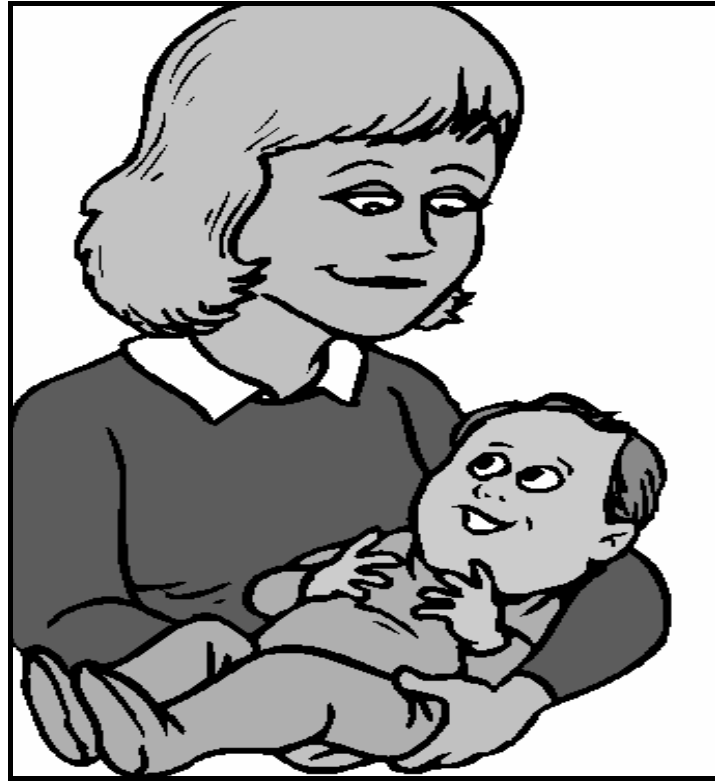
- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 250–300 wa marito.

- 1.1 Hlamusela hi leswi u tsakelaka ku va xiswona endzhaku ka malembe ya khume. [50]
- 1.2 Tsala xitsalwana hi doroba ra ka n'wina. [50]
- 1.3 Vanhu vo tala va onhakeriwa hi vumundzuku bya vona hikwalaho ko tirhisa swidzidziharisi. Aneka miehleketo ya wena ehenhla ka mhaka leyi. [50]
- 1.4 Leswi a ndzi ta swi endla loko a ndzo va mukhanselara wa ndhawu ya ka hina. [50]
- 1.5 Mavabyi lama koxaka vutomi bya vanhu ma tele swinene. Kanela hi mhaka leyi. [50]
- 1.6 Vukungundzwana eka mfumo a byi nge heli. Tsala u pfumela kumbe u kanetana na mhaka leyi. [50]
- 1.7 Hi ku leteriwa hi xifaniso lexi xi nga laha hansi, rhungula hi khombo leri nga tshama ri humelela munhu loyi u n'wi tivaka loyi a a ri ku tsemeleleni ka misinya.

[50]

- 1.8 Hi ku pfuniwa hi xifaniso lexi nga laha hansi tsala xitsalwana u hlamusela ku onhakeriwa ka vadyondzi lava kumaka vana va ha nghena xikolo.

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA

XIVUTISO XA 2

SWILETELO:

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 120–150 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 Papila ra xivilelo

U xavile thelevhixini evhengeleni ra fanichara ra ka Madyisa Furnitures, PO Box 209 Giyani 0826. Endzhaku ka masiku manharhu thelevhixini yi kumekile yi nga ha tlangi. Tsalela Mininjhere wa vhengele papila ra xivilelo.

[30]

2.2 Matimu ya mufi

Kokwana wa wena u hundzile emisaveni. Tsala matimu ya yena lawa u nga ta hlayela vakhandli va nhlonge hi siku ro heleketiwa ka yena endlwini ya makumu.

[30]

2.3 Xiviko hi tinghozi ta le magondzweni na swibumabumelo

Vandzawulo ya Vutleketli va ku komberile ku endla ndzavisiso hi tlhelo ra tinghozi ta le magondzweni. Tsala xiviko xa swivangelo swa tinghozi, u tlhela u kombisa na swibumabumelo.

[30]

2.4 Burochara

Edorobeni ra ka n'wina ku ta pfuriwa hodela yintshwa. Tsala burochara yo navetisa hodela leyi.

[30]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA

XIVUTISO XA 3

SWILETELO:

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla NKUNGUHATO u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 80–100 wa marito (U nga tluli pheji yin'we yo hlamulela eka yona.)
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

3.1 Posikarata

Tsala posikarata leyi u nga ta yi rhumela exitichini xa rhadiyo ya ndhawu ya ka n'wina u rhungula vanghana va wena va mune.

[20]

3.2 Xinavetiso xa bindzu

Malume wa wena u na bindzu ro xavisa nyama. Tsala xinavetiso xa bindzu leri.

[20]

3.3 Swileriso

Exikolweni xa n'wina ku ta va na ntlangu wo nyika masagwadi eka vadyondzi lava nga tirha kahle eka xikambelo xa vona xa ku hela ka lembe ra 2011. Tsala swileriso leswi vuendzi byi faneleke ku swi landzelela.

[20]

NTSENGO WA XIYENGE XA C:

20

NTSENGO WA TIMARAKA:

100